

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ZVĚTRÁVÁNÍ

PROJEKT EU PENÍZE ŠKOLÁM OPERAČNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST

VY_52_INOVACE_285

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A
PŘÍRODA

VZDĚLÁVACÍ OBOR: PŘÍRODOPIS

ROČNÍK: 9

ZVĚTRÁVÁNÍ

ZVĚTRÁVÁNÍ JE PROCES PŘI KTERÉM DOCHÁZÍ K
PŮSOBENÍ
FYZIKÁLNÍCH, CHEMICKÝCH A BIOLOGICKÝCH SIL NA
OBNAŽENÉ HORNINY

ZVĚTRÁVÁNÍ VEDE K ROZPADU HORNIN A NÁSLEDNĚ K
EROZI

RYCHLOST ZVĚTRÁVÁNÍ JE ZÁVISLÁ NA DRUHU
HORNINY A KLIMATICKÝCH PODMÍNKÁCH

FYZIKÁLNÍ ZVĚTRÁVÁNÍ

FYZIKÁLNÍ ZVĚTRÁVÁNÍ JE PROCES, KTERÝ VEDE K ROZPADU HORNIN BEZ CHEMICKÉ ZMĚNY SLOŽENÍ.

VLIVEM OHŘÍVÁNÍ A CHLADNUTÍ HORNINY DOCHÁZÍ K ROZPÍNÁNÍ A NÁSLEDNÉMU SMRŠŤOVÁNÍ, COŽ VEDE KE VZNIKU TRHLIN V HORNINĚ

TEPLOTA

TEPLOTA SE NEJVÍCE PROJEVUJE V POUŠTÍCH A VE VYSOKÝCH HORÁCH, KDE DOCHÁZÍ K NEJVYŠŠÍMU TEPLOTNÍMU ROZDÍLU BĚHEM DNE.

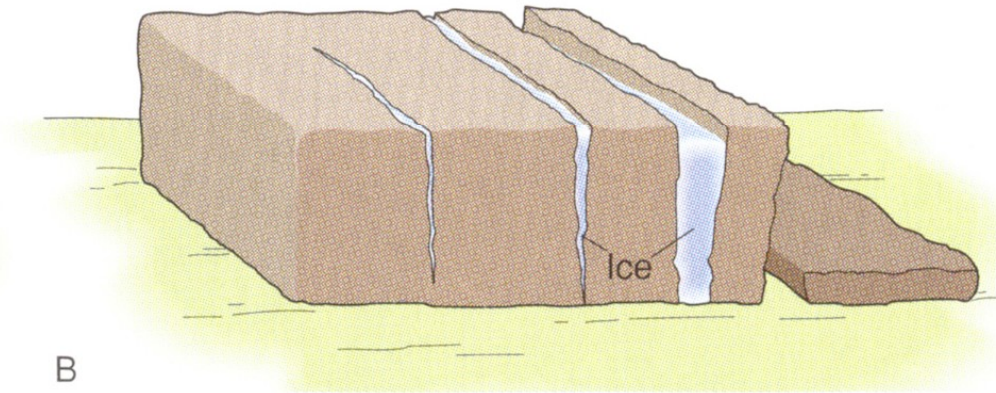
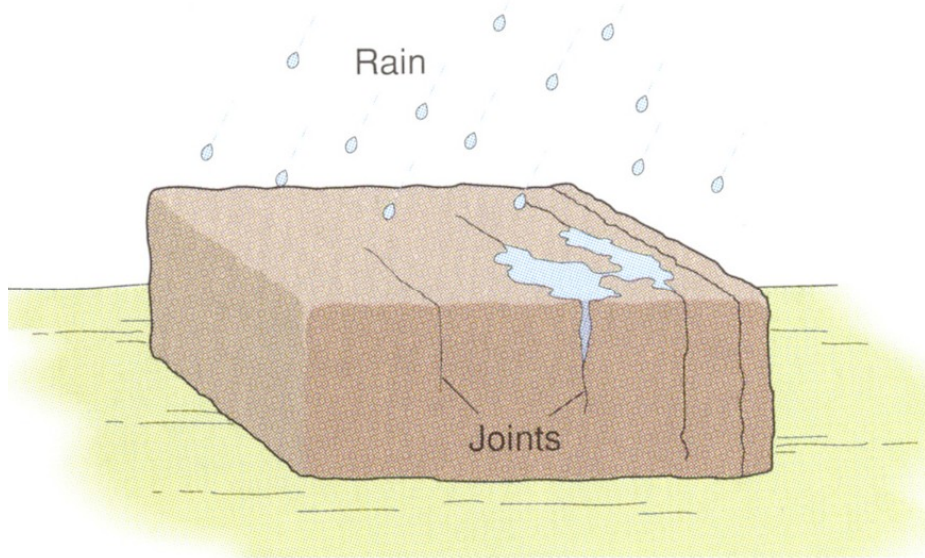
**ROZDÍL TEPLOT
DOSAHUJE AŽ 60° C**

PŮSOBENÍ VODY

- KAPALNÁ VODA PRONIKÁ DO PUKLIN
- VODA MRZNE NA LED A ZVĚTŠUJE OBJEM
- TENTO PROCES SE NEUSTÁLE OPAKUJE A PUKLINY SE ZVĚTŠUJÍ
- TENTO PROCES SE NAZÝVÁ **MRAZOVÉ ZVĚTRÁVÁNÍ**

PŮSOBENÍ VODY

KAMENNÉ MOŘE

CHEMICKÉ ZVĚTRÁVÁNÍ

JE SLOŽITÝ CHEMICKÝ PROCES, PŘI KTERÉM PŮSOBENÍM VODY A VZDUCHU NA HORNINY DOCHÁZÍ K JEJICH PŘEMĚNĚ NA JINÉ HORNINY

KAOLINIT

JE BĚLAVÁ HORNINA TVOŘENA JÍLOVITÝMI MINERÁLY. JE PLASTICKÁ, PŘI VYSCHNUTÍ DROBIVÁ. VZNIKL CHEMICKÝM ZVĚTRÁVÁNÍM ŽIVCŮ V TŘETIHORÁCH.

LIMONIT (HNĚDEL)

VODNATÝ OXID ŽELEZITÝ (SMĚS OXIDŮ ŽELEZA A HYDROXIDŮ ŽELEZA). OKROVĚ AŽ REZAVĚ HNĚDĚ ZBARVENÝ. VZNIKÁ ZVĚTRÁVÁNÍM ŽELEZNÝCH RUD. NĚKDY JE OZNAČOVÁN JAKO BAHENNÍ RUDA, PROTOŽE ČASTO VZNIKÁ VYLUČOVÁNÍM ZE ŽELEZITÝCH ROZTOKŮ PŮSOBENÍM MIKROORGANISMŮ.

BAUXIT

**HORNINA TVOŘENÁ SMĚSÍ MINERÁLŮ, PŘEDEVŠÍM
VODNATÝM OXIDEM HLINITÝM , VZNIKÁ CHEMICKÝM
ZVĚTRÁVÁNÍM V TROPICKÉM PODNEBÍ**

KRASOVÉ JEVY

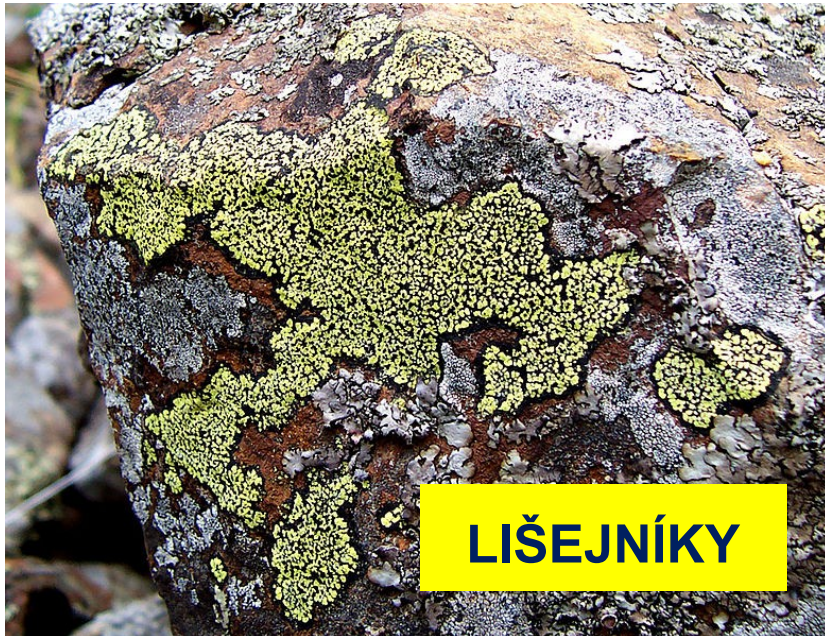
ROZPOUŠTĚNÍ VÁPENCE A VZNIK KRASOVÝCH ÚTVARŮ

BIOLOGICKÉ ZVĚTRÁVÁNÍ

JE PŮSOBENÍ ROSTLIN, ŽIVOČICHŮ A ČLOVĚKA NA
HORNINY

ROSTLINY

LIŠEJNÍKY

**ŽIVOČICHOVÉ
ČLOVĚK**

KOŘENY

ZÁVĚR

**ZVĚTRÁVÁNÍ JE SLOŽITÝ PROCES, KDE SE PROJEVUJÍ ÚČINKY FYZIKÁLNÍHO, CHEMICKÉHO A BIOLOGICKÉHO ZVĚTRÁVÁNÍ VČETNĚ PŮSOBENÍ ČLOVĚKA .
V RŮZNÝCH KLIMATICKÝCH PODMÍNKÁCH PŘEVLÁDÁ URČITÝ TYP ZVĚTRÁVÁNÍ A JE PRO DANOU OBLAST SPECIFICKÝ.**

ZDROJE:

Ervin Silversmith GNU	http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Granite2.jpg				
Fir0002 2.5 Generic	http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Desert - Inner Mongolia edit.jpg				
Martin Hlauka	http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Banikov.jpg				
Roman zazvorka 3.0 Unported	http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ple%C5%A1vec.JPG				
United States Geological Survey public domain	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kaolin.jpg?uselang=cs				
United States Geological Survey public domain	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:LimoniteUSGOV.jpg?uselang=cs				
GNU 3.0 Unported	http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/54/Mineraly.sk_-_bauxit.jpg				
Audriusa 3.0 Unported	http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Undewater_ formations_Baar.jpg				
User GNU 3.0 Unported	http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Rhizocarpon_geographicum01.jpg				
Roland zh 3 GNU	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ufenau_2011-07-25_18-01-50.jpg?uselang=cs				
3.0 Unported	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ufenau_2011-07-25_18-01-50.jpg?uselang=cs				

Autor: ing.Eva Voborná

**Základní škola Žďár nad Sázavou, Palachova
2189/35, příspěvková organizace**

Datum: 2.1.2013

Určeno: 9.ročník ZŠ

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Přírodopis

Tématický okruh: Geologie Země

Téma: Zvětrávání

METODICKÝ LIST

DRUH MATERIÁLU: prezentace

CÍL: Objasnit žákům působení vnějších geologických sil na horniny, i neživá příroda se mění

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY: Žáci chápou principy zvětrávání hornin a umí rozlišit druhy zvětrávání a jeho mechanismus. Vnímají, že zvětrávání je nepřetržitý proces, jenž je součástí koloběhu hmoty v přírodě. Porozuměli tomu, že zvětrávání nevede jen k rozpadu, ale také k vytváření nových látek.

KLÍČOVÁ SLOVA: zvětrávání, mrazové zvětrávání, chemické a biologické zvětrávání, kaolinit, bauxit, krasové jevy,

METODICKÉ POZNÁMKY: Prezentace obsahuje základní obrazový materiál který vyučující využije k výkladu důležitých pojmů. Do výuky je třeba zařadit pokus, který demonstruje sílu mrznoucí vody a demonstrovat ukázky minerálů vznikající chemickým zvětráváním.